

Μ. ΡΟΥΜΕΛΙΩΤΗ,
ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΠΑΡΑΔΟΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ. Α΄

Πηγές: ΑΚ741επ., 62-77
Ν4072/12,43-120, 249-294
Ν2190/20 περί ανωνύμων εταιρειών
Ν3190/55 περί εταιρειών περιωρισμένης ευθύνης

Η ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΝ ΓΕΝΕΙ

Βάση: Ενοχική σύμβαση εταιρείας. Υποχρέωση επιδίωξης κοινού σκοπού.
Υποχρέωση εισφοράς για τήν επιδίωξη.

- Ο σκοπός οτιδήποτε. (Π.χ. σύσταση συμμορίας, Φιλική Εταιρεία). Κυρίως όμως οικονομικός, και πάντοτε οικονομικός στις εμπορικές εταιρείες. Π.χ. εμπορία υφασμάτων.
- Εισφορές οτιδήποτε: χρήματα, εργασία, πράγματα, δικαιώματα, συμπεριφορά (π.χ. ψήφος μετόχου).

Άτυπη σύμβαση. (Ιδιότυπη αμφοτεροβαρής).

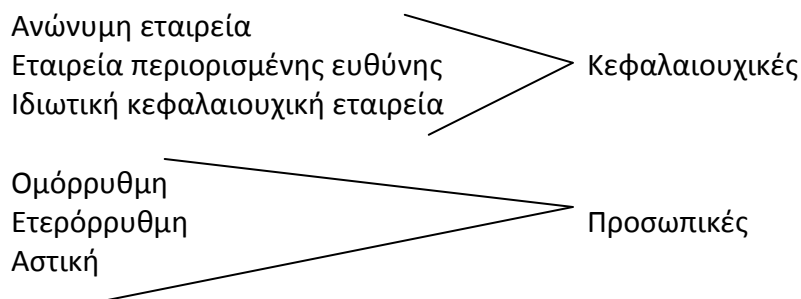
Ένωση προσώπων. (Και νομικών, π.χ. καρτέλ). Όχι νομική προσωπικότητα.

Λείπει η ικανότητα δικαίου. Μπορεί όμως να είναι διάδικος και να παρίσταται στο δικαστήριο.

Διάκριση από κοινωνία. ΑΚ785.

Μπορεί να αποκτήσει (νομική) προσωπικότητα, με τήν τήρηση τών όρων του νόμου (ΑΚ61), αναλόγως τού τύπου νομικού προσώπου στον οποίο σκοπεύεται να υπαχθεί.

Νομικά πρόσωπα εταιρειών:

Προσωπικές εταιρείες. Σημασία στην προσωπική συμβολή κάθε συγκεκριμένου εταίρου.

Θάνατος, πτώχευση, δικαιοπρακτική ανικανότητα εταίρου θίγουν τήν συνέχεια τής εταιρείας.

Είσοδος ή έξοδος εταίρου προϋποθέτει συναίνεση τών υπολοίπων.
Υπεύθυνοι οι εταίροι για τίς εταιρικές υποχρεώσεις και με τήν προσωπική τους περιουσία.
Ισότητα εταίρων, ανεξαρτήτως συγκεκριμένης εισφοράς.
Υποχρέωση πίστewς.

Κεφαλαιουχικές. Αδιάφορο τό πρόσωπο τού εταίρου.

Σχετικότητα τής διακρίσεως. Οι ΕΠΕ και βεβαίως ΙΚΕ με έντονα προσωπικά στοιχεία.

(Τό σωματείο, ως κεφαλαιουχική, κατά μία άποψη, εταιρεία).

Η ΡΥΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

Ενδοτικό δίκαιο, ως επί τό πλείστον.

Ακυρότητες ex nunc, εφόσον λειτούργησε η εταιρεία.
Όχι για δικαιοπρακτικώς ανίκανο εταίρο.
Περιττεύει η εξαίρεση επί εικονικότητας.

Υποχρεώσεις τών εταίρων.

1) Καταβολή εισφοράς.

Τής συμφωνημένης. Όχι συμπλήρωση ή αύξηση εισφοράς. ΑΚ745. Εκτός αντιθέτου συμφωνίας.

2) Υποχρέωση πίστewς

Διαφύλαξη συμφερόντων εταιρείας και συνεταίρων.
Εχεμύθεια.
Απαγόρευση ανταγωνιστικών πράξεων. (ΑΚ747).

Μέτρο ευθύνης (ΑΚ746). Ή εν τοῖς ἰδίοις ἐπιμέλεια.

Ελαφρά συγκεκριμένη αμέλεια. Ελαφρυντική μόνο η σημασία τής διατάξεως (κρ. γν.).
Αλλιώς για τόν διαχειριστή, αν υπάρχει. ΑΚ754,714.

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ – ΕΚΠΡΟΣΩΠΗΣΗ

Έννοιες: Διαχείριση τά πάντα. Π.χ. λήψη αποφάσεων, τήρηση βιβλίων, διενέργεια συναλλαγών.

Εκπροσώπηση η εξουσία τού εταίρου να δεσμεύει τήν εταιρεία (ή, όταν δεν υπάρχει νομική προσωπικότητα, τούς υπολοίπους εταίρους κατά τό λόγο τής εταιρικής τους μερίδας (ΑΚ758-9)).

Αν λείπει η εκπροσώπηση, η συναλλαγή δεν δεσμεύει τήν εταιρεία (ή τούς λοιπούς εταίρους). (Ανεξαρτήτως τού αν υπήρχε διαχειριστική εξουσία).

Αν λείπει η διαχειριστική εξουσία (π.χ. η πλειοψηφία των λοιπών εταίρων εναντιώθηκε στην πράξη), υπάρχει όμως η εκπροσωπευτική (π.χ. διότι υπάρχει διαχειριστής εταίρος κατά τό δημοσιευμένο καταστατικό, που δεσμεύει την εταιρεία στίς προς τά έξω σχέσεις, ο δε συγκεκριμένος τρίτος ούτε γνώριζε ούτε ώφειλε να γνωρίζει την έλλειψη διαχειριστικής εξουσίας), τότε η πράξη δεσμεύει την εταιρεία, όντας συγχρόνως παράβαση των υποχρεώσεων του πράξαντος προς τούς συνεταίρους ή/ και την εταιρεία.

Η διαχείριση εν στενή εννοία δηλαδή, αφορά τίς προς τά μέσα σχέσεις, και συνεπώς τό αν ο διαχειριστής είχε έναντι των λοιπών εταίρων την εξουσία να επιχειρήσει την πράξη.

Η εκπροσώπηση αφορά τίς προς τά έξω σχέσεις και συνεπώς τό αν η πράξη του διαχειριστή δεσμεύει την εταιρεία (ή/και τούς εταίρους) έναντι των τρίτων.

Αντιστοιχία με την εντολή (η διαχείριση εν στενή εννοία) και την πληρεξουσιότητα (η εκπροσώπηση).

Συστήματα διαχειρίσεως

1) Συλλογική διαχείριση.

Για κάθε πράξη απαιτείται η συναίνεση όλων των εταίρων.

Αυτός ο βασικός κανόνας στή σύμβαση τής εταιρείας. ΑΚ748§1. Ενδοτικό δίκαιο.

2) Κατά πλειοψηφία.

Τό εταιρικό μπορεί να ορίζει ότι κάποιες ή όλες οι αποφάσεις λαμβάνονται κατά πλειοψηφία, απλή ή αυξημένη, επί του αριθμού των εταίρων, ή βάσει μεγέθους εισφορών.

Αν δεν ορίζει ειδικότερα, απαιτείται πλειοψηφία επί του αριθμού των εταίρων (παρόντων και μη). ΑΚ748§2.

3) Ατομική διαχείριση.

Καθένας ενεργεί και μόνος του, χωρίς να απαιτείται η σύμπραξη των άλλων. Αλλά και καθένας μπορεί να εναντιωθεί σε κάθε πράξη, προτού αυτή γίνει. ΑΚ750§1.

(Εναντι τρίτων όμως, η εναντίωση ενεργεί μόνο αν αυτοί την γνώριζαν. ΑΚ750§2. Στίς εμπορικές εταιρείες μάλιστα, δεν ενεργεί καθόλου.)

Αυτός είναι ο κανόνας μεταξύ ομορρυθμων εταίρων, για τίς πράξεις «συνήθους διοίκησης». Ν4072/12§§2-3.

Μπορεί να προβλέπεται συλλογική διαχείριση ή κατά πλειοψηφία στίς προς τά μέσα σχέσεις, αλλά ατομική εκπροσώπηση προς τά έξω.

Διορισμός διαχειριστή.

Ένας ή περισσότεροι εταίροι μπορεί να έχουν ορισθεί διαχειριστές. Τότε οι άλλοι αποκλείονται. ΑΚ749§1.

Επί περισσότερων διαχειριστών, κανόνας και πάλι η συλλογική διαχείριση στη σύμβαση τού αστικού κώδικα, και η ατομική μεταξύ ομορρύθμων για πράξεις «συνήθους διοίκησης».

Μπορεί να υπάρχει πρόβλεψη για αποφάσεις κατά πλειοψηφία μεταξύ των. Μπορεί να υπάρχει πρόβλεψη ότι για κάποιες πράξεις θα χρειάζεται η σύμπραξη όλων (δηλαδή και των μη διαχειριστών), για κάποιες πλειοψηφία υπολογιζομένων και των μη διαχειριστών, κ.ά.

Κατά κρ. γν. μόνο εταίρος μπορεί να είναι διαχειριστής προσωπικής εταιρείας. Για συγκεκριμένες πράξεις διαχείρισεως μπορεί όμως να δοθεί εντολή ή και πληρεξουσιότητα σε τρίτον.

Εφαρμογή για τόν διαχειριστή των ΑΚ714-723 για τήν εντολή.

Ευθύνεται για κάθε πταίσμα.

Οφείλει πληροφορίες, και στό τέλος (κάθε έτους, κατά νομολ.) λογοδοσία.

Δικαιούται προκαταβολή ή και απόδοση δαπανών και αποκατάσταση ζημιών, ανεξαρτήτως τής εταιρικής συμμετοχής του σε κέρδη και ζημίες.

Δεν δικαιούται αμοιβή, εκτός αν έχει συμφωνηθεί.

Παραίτηση/ ανάκληση διαχειριστή.

Κατ' αναγκαστικό δίκαιο, μπορεί ένας διαχειριστής να παραιτηθεί ή να ανακληθεί, όταν υπάρχει σπουδαίος λόγος.

Τό εταιρικό μπορεί να προβλέπει τέτοια δυνατότητα και χωρίς σπουδαίο λόγο, ή να ορίζει κάποιους λόγους ως σπουδαίους (χωρίς να αποκλείει άλλους).

Επί ανακλήσεως, αν δεν έχει οριστεί διαφορετικά (π.χ. πλειοψηφία), αυτή γίνεται με ομόφωνη απόφαση των άλλων εταίρων. (Αμφ. αν δυνατή η ανάκληση έτσι επί διμελούς εταιρείας).

Επί παραίτησεως, μονομερής δικαιοπραξία τού παραιτουμένου, απευθυντέα σε κάθε έναν από τούς συνεταίρους. Αν όμως άκαιρη η παραίτηση και ο σπουδαίος λόγος δεν δικαιολογεί τό χρονικό σημείο, ευθύνη αποζημιώσεως.

Έκταση εξουσίας διαχειρίσεως/ εκπροσωπήσεως

Βασικός κανόνας ότι, εφόσον υπάρχει διαχειριστική εξουσία, υπάρχει και εκπροσωπευτική, και ότι οι περιορισμοί τής πρώτης ισχύουν και για τή δεύτερη. Βλ. για τά νομικά πρόσωπα ΑΚ68,70, και, για τίς εταιρείες χωρίς νομική προσωπικότητα, ΑΚ756,757,211.

Αν εταίρος, που έχει γενικώς εξουσία διαχείρισεως, ενήργησε προς τά έξω εκτός αυτής, οι δικαιοπραξίες του εξαρτώνται, κατ' ΑΚ229επ., από τή έγκριση των άλλων. Έτσι όταν απαιτείται προηγουμένη συναίνεση των άλλων, ή και όταν ορισμένη δικαιοπραξία απαγορεύεται από τό εταιρικό. Τό

ίδιο και επί υπερβάσεως τού σκοπού. (Αλλιώς, επί νομικού προσώπου, κατά τή γνώμη που βλέπει στό σκοπό περιορισμό τής ικανότητας δικαίου αυτού).

Μπορεί όμως, κατ' εξαίρεση συχνή, να υπάρχει εκπροσωπευτική εξουσία και χωρίς διαχειριστική.

Έτσι επί ατομικής διαχείρισεως, όταν κάποιος εταίρος έχει εναντιωθεί (ΑΚ750). Έτσι και όταν ορίζεται κάτι τέτοιο με τό εταιρικό, λ.χ. ότι ο διαχειριστής οφείλει για κάποιες πράξεις να συμβουλευέται πρώτα τούς συνεταίρους του.

Στίς περιπτώσεις αυτές, η εκτός τής διαχειριστικής εξουσίας δικαιοπραξία είναι ισχυρή, εκτός αν ο τρίτος γνώριζε τήν έλλειψη.

Στίς εταιρείες με νομική προσωπικότητα τού εμπορικού δικαίου (ΟΕ, ΕΕ, ΕΠΕ, ΑΕ, ΙΚΕ), οι περιορισμοί τής διαχειριστικής εξουσίας από τό εταιρικό ή απόφαση τών εταίρων δεν αντιτάσσονται στους τρίτους. Υπέρβαση τού σκοπού αντιτάσσεται, μόνο αν ο τρίτος τήν γνώριζε ή ώφειλε να τήν γνωρίζει.

Οι τροποποιήσεις τής εταιρικής συμβάσεως δεν είναι πράξεις διαχείρισεως. Γί αυτές απαιτείται ομοφωνία.

Τό εταιρικό μπορεί και να ορίζει ότι συγκεκριμένου είδους τροποποιήσεις θα γίνονται κατά πλειοψηφία.

Εταιρική περιουσία

Αν νομικό πρόσωπο, ανήκει σ' αυτό.

Αν όχι, οι εταίροι έχουν κοινωνία δικαιώματος. ΑΚ758,785επ.

Οτιδήποτε αποκτά γι' αυτούς ο διαχειριστής στό όνομά του οφείλει να τό μεταβιβάσει, ώστε να γίνει κοινό.

Κάθε εταίρος οφείλει στους υπολοίπους να μην μεταβιβάσει τά μερίδιά του επί τών κοινών πραγμάτων. ΑΚ761.

Εταιρικά χρέη.

Αν νομικό πρόσωπο, οφείλει αυτό. Επί ομορρύθμου ή ετεορρύθμου εταιρείας, ευθύνονται παράλληλα και οι ομόρρυθμοι εταίροι.

Αν όχι, κάθε εταίρος οφείλει αυτό που, κατά τόν λόγο τής εταιρικής του μερίδας, τού αναλογεί από τό εταιρικό χρέος. ΑΚ759.

ΛΥΣΗ

Λόγοι λύσεως:

1) Πραγματοποίηση ή ανέφικτο σκοπού.

Π.χ. τέλειωσε η εργολαβία, πάρθηκε ή ματαιώθηκε η απόφαση που ενδιέφερε τή φράξια τού σωματείου.

2) Θάνατος εταίρου (ή περάτωση, επί εταίρου νομικού προσώπου).

Μπορεί τό εταιρικό να προβλέπει συνέχιση μεταξύ τών επιζώντων, ή μεταξύ αυτών και τών κληρονόμων.

3) Πτώχευση εταιρίου, ή θέση του υπό δικαστική συμπαράσταση.

4) Πάροδος χρόνου διαρκείας.

Αν όμως συνεχίσει η λειτουργία τής εταιρείας, τότε δεν έχουμε λύση, απλώς η εταιρεία καθίσταται αορίστου χρόνου. ΑΚ769.

5) Καταγγελία από εταίρο.

α) Επί εταιρείας αορίστου χρόνου. (Τέτοια και η εταιρεία για τό χρόνο ζωής ενός εταίρου. ΑΚ768).

Μπορεί να καταγγελθεί οποτεδήποτε, και χωρίς ιδιαίτερο λόγο. Αν όμως άκαιρη η καταγγελία και χωρίς σπουδαίο λόγο, ο καταγγέλλας οφείλει αποζημίωση. Τό εταιρικό μπορεί να θέτει περιορισμούς στό δικαίωμα καταγγελίας χωρίς σπουδαίο λόγο.

β) Επί εταιρείας ορισμένου χρόνου.

Καταγγελία και προ τής παρόδου αυτού, εφόσον υπάρχει σπουδαίος λόγος. Π.χ. παράβαση υποχρεώσεων άλλου εταίρου, σοβαρή ασθένεια τού καταγγέλλοντος, παρατεινομένη κακή πορεία τής εταιρείας.

Τό εταιρικό δεν μπορεί να περιορίζει τήν καταγγελία για σπουδαίο λόγο. Μπορεί να ορίζει συγκεκριμένους λόγους ως σπουδαίους.

Επί καταγγελίας χωρίς σπουδαίο λόγο, κανονικά ακυρότητα αυτής. Κατά τήν νομολ. όμως και έτσι επέρχεται λύση τής εταιρείας, ο δε καταγγέλλας οφείλει αποζημίωση (συνιστάμενη στό κέρδη που θα είχαν οι εταίροι από τή συνέχιση τής λειτουργίας).

Η καταγγελία μονομερής δικαιοπραξία, απευθυντέα σε κάθε έναν εκ τών λοιπών εταίρων (και στό ενδεχομένως υφιστάμενο νομικό πρόσωπο, αλλά βλ. κατωτέρω).

6) Συμφωνία τών εταίρων.

7) Πτώχευση τής εταιρείας, επί εταιρείας με νομική προσωπικότητα.

8) Πρόβλεψη από τό καταστατικό.

Κατόπιν τού Ν4072/2012 πάντως, οι ανωτέρω υπό 1,2,3 και 5 λόγοι, δεν εφαρμόζονται σε καμία από τίσ εταιρείες με νομική προσωπικότητα. Σε αυτές δεν προβλέπεται καταγγελία τού εταίρου. Ο εταίρος μπορεί να εξέλθει τής εταιρείας ο ίδιος και αυτή να συνεχιστεί μεταξύ τών υπολοίπων, ή να ζητήσει από τό δικαστήριο τή λύση τής εταιρείας εφόσον υπάρχει σπουδαίος λόγος (τέτοιος φυσικά μπορεί να είναι τό ανέφικτο τού σκοπού, ο θάνατος εταίρου κλπ). Σε περίπτωση θανάτου, δικαστικής συμπαράστασης εταίρου, ή πτωχεύσεως αυτού, η εταιρεία συνεχίζεται κατ' αρχήν, μεταξύ τών υπολοίπων. Επί ΟΕ και ΕΕ, όπου δεν προβλέπεται μονοπρόσωπη εταιρεία, αν μείνει μόνο ένας εταίρος και δεν εισέλθει άλλος, η εταιρεία λύνεται μετά δίμηνο.

Κατόπιν τής λύσεως ακολουθεί η εκκαθάριση, εφόσον υπάρχουν εκκρεμείς δοσοληψίες. Αυτό ισχύει και επί εταιρείας χωρίς νομική προσωπικότητα.